

κατασκηνώσειν πλησίον τῶν στρατιωτῶν. Τὸ πρῶτ' αὐτοὶ μὲν ἔλειπαν· πεντακόσια δὲ πνιγμένα σώματα ἐκοίτοντο ἐξηπλωμένα εἰς τὸ πεδίον! Οἱ ἄνθρωποι τοῦ φρουρίου ἔστειλαν πανταχοῦ πρὸς ζήτησιν τῶν φονέων, ἀλλὰ δὲν ἐπίασαν κανένα.

Ἔπεται ἡ συνέχεια.

ΜΕΘΟΔΟΙ ΕΝΑΣΧΟΛΗΣΕΩΣ.

Συνέχεια ἀπὸ Σελ. 23.

Εἰς τὸν προηγούμενον ἀριθμὸν ἀνέφερα ὡς τρίτην καὶ καταλληλοτέραν μέθοδον ἐνασχολήσεως τὴν ἀνάγνωσιν ὠφελίμων καὶ ψυχαγωγικῶν συγγραμμάτων. Τῶντι πᾶσα ἐπιστήμη, ἡ καὶ πᾶς κλάδος αὐτῆς, ἐμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐνασχόλημα εἰς τὸν ἐπιμελέστερον κατὰ τὸ διάστημα τῆς πολυχρονιωτέρας ζωῆς. Ἄνθρωπος σοφός, ὁμιλῶν περὶ τινος ὀρυκτοῦ, λέγει, ὅτι ἐμπορεῖ τις νὰ καταγίνεται διὰ παντὸς τοῦ βίου εἰς τὴν σπουδὴν αὐτοῦ, καὶ νὰ μὴ γνωρίσῃ ὅλας αὐτοῦ τὰς ποιότητας.

Ἄλλ' ἐδῶ δὲν μέλλω νὰ πραγματευθῶ τὰς τετριμμένας ἐκείνας ὑποθέσεις, ὅτι δηλαδὴ αἱ γνώσεις ὠφελοῦν, ἢ ὅτι ἡδύνουν καὶ τελειοποιοῦν τὸ πνεῦμα· οὔτε νὰ δείξω τίνι τρόπῳ ἐμπορεῖ τις εὐκολώτερον νὰ τὰς ἀποκτήσῃ, οὔτε νὰ συστήσω ἰδιαιτέρον τινὰ κλάδον αὐτῶν.—περὶ τούτων ὅλων ἔγραψαν πολὺ ἀριθμοὶ ἄλλοι συγγραφεῖς·—ἀλλὰ νὰ κοινοποιήσω θεωρίας τινὰς πλέον ἀσυνήθεις, καὶ διὰ τοῦτο ἴσως πλέον διασκεδαστικάς.

Ἔδειξα πρότερον, ὅτι τὰ ἀργὰ μέρη τῆς ζωῆς φαίνονται μακρὰ καὶ ὀκληρά· θέλω δὲ τώρα προσπαθῆσαι νὰ δείξω, ὅτι τὰ μέρη τῆς ζωῆς, ὅσα ἐνασχολοῦμεν εἰς σπουδὴν, ἀνάγνωσιν, καὶ μάθησιν, εἶναι μακρὰ μὲν, ἀλλ' ὄχι ὀκληρά· καὶ οὕτω νὰ παραστήσω μέθοδον τοῦ ἐπεκτείνειν τὴν ζωὴν, καὶ συγχρόνως τοῦ ὠφελεῖσθαι ἀπὸ πᾶν αὐτῆς μέρους.

Ἀμαβάνομεν τὴν ιδέαν χρόνου ἢ διαρκείας· παρατηρεῖ ὁ Ἀλκίους, «σκεπτόμενοι περὶ τῆς σειρᾶς τῶν ἐννοιῶν, αἰτίνες διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην μέσα εἰς τὸν νοῦν μας· διὰ τοῦτο, ὁπόταν κοιμώμεθα χωρὶς νὰ βλέπωμεν ὄνειρα, δὲν ἔχομεν αἰσθησιν χρόνου, καὶ διὰ τοῦτο, δὲν μᾶς φαίνεται διάστημά τι μεταξὺ, ἀφοῦ παύσωμεν νὰ διαλογιζώμεθα, ἕως οὗ ἀρχίσωμεν νὰ διαλογιζώμεθα πάλιν.» Εἰς ταῦτα προσθίεται.—Ἐἵμαι δὲ πεπεισμένος, ὅτι τὸ αὐτὸ τοῦτο ἤθελε συμβαίνειν καὶ εἰς ἓνα ἔξυπνον, ἂν ἡμποροῦσε νὰ φυλάττῃ μίαν μόνην ιδέαν μέσα εἰς τὸν νοῦν του χωρὶς ποικιλίαν καὶ χωρὶς ἄλλων διαδοχῆν· καὶ τῶντι βλέπομεν, ὅτι, ὅταν ἦναι εἰς προσηλωμένος εἰς μίαν ὑπόθεσιν, θεωρῶν

μόνον καὶ μόνον ἐν τι, χωρὶς νὰ στοχάζεται τὰς ιδέας, αἱ ὁποῖαι διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην μέσα εἰς τὸν νοῦν του, ὁ καιρὸς περὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλαμβάνῃ.

Ὁ καιρὸς φαίνεται εἰς τὸν ἄνθρωπον τόσον βραχύτερος, ὅσον εἶναι ὀλιγώτερα τὰ πράγματα, περὶ τῶν ὁποίων διανοεῖται· τόσον δὲ μακρότερος, ὅσον στρέφει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτοῦ περὶ πολλὰς ὑποθέσεις, ἢ ὅσον ταχύτερον καὶ σταθερώτερον διαδέχονται ἡ μία τὴν ἄλλην αἱ ιδέαι του. Γάλλος τις συγγραφεὺς (Mallebranche) λέγει, ὅτι ἐνδέχεται ὄντα τινὰ νὰ στοχάζωνται ἡμίσειαν ὥραν τόσον μακρὰν, ὅσον ἡμεῖς νομίζομεν τὰ χίλια ἔτη· ἢ νὰ θεωρῶσι τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ καλούμενον ἐν λεπτῶν, ὡς μίαν ὥραν, μίαν ἐβδομάδα, ἓνα μῆνα, ἢ καὶ ὀλόκληρον αἰῶνα.

Τὴν ιδέαν ταύτην τοῦ Γάλλου συγγραφέως διασαφηνίζουν ὀλίγον τι αἱ ἀνωτέρω παρατηρήσεις τοῦ Ἀλκίου· διότι, ἐὰν λαμβάνωμεν τὴν περὶ χρόνου ιδέαν, σκεπτόμενοι περὶ τῆς ἐντὸς τοῦ νοός μας διαδοχῆς ἐννοιῶν, καὶ ἐὰν ἡ διαδοχὴ αὕτη δύναται ἐπ' ἀπειρον νὰ βραδυνθῇ ἢ νὰ ταχυνθῇ, ἔπεται, ὅτι διάφορα ὄντα ἐμποροῦν νὰ ἔχωσι διαφόρους ιδέας περὶ τῶν αὐτῶν μερῶν τοῦ χρόνου, καθόσον αἱ ἐννοιαὶ των, τὰς ὁποίας ὑποθέτομεν ἐξίσου διακεκριμένας εἰς ἕκαστον αὐτῶν, ἀκολουθοῦν ἡ μία τὴν ἄλλην μὲ περισσότεραν ἢ ὀλιγώτεραν ταχύτητα.

Τὴν ιδέαν, περὶ τῆς ὁποίας ὁ λόγος, φαίνεται ὅτι εἶχε καὶ ὁ Μωάμεθ, ἢ μᾶλλον ὁ περὶ αὐτοῦ συγγράψας τὰ ἐπόμενα.—Λέγεται, ὅτι μίαν πρωτὰν ἐπῆρε τὸν Μωάμεθ ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἐκ τῆς κλίνης αὐτοῦ, διὰ νὰ τὸν δείξῃ ὅλα τὰ εἰς τοὺς ἐπτὰ οὐρανοὺς, τὰ εἰς τὸν παράδεισον, καὶ τὰ εἰς τὸν ᾄδην· ἀφοῦ δὲ τὰ ἐθεώρησεν ὅλα ὁ προφήτης, καὶ συνδιέλεχθη μὲ τὸν Θεὸν ἐννεήκοντα χιλιάδας φορὰς, ἐφέρθη πάλιν ὀπίσω εἰς τὴν κλίνην του. Ὅλα ταῦτα, ἱστορεῖται, ἐγιναν εἰς τόσον μικρὸν χρόνον διάστημα, ὥστε ἐπιστρέψας ὁ Μωάμεθ εὗρηκε τὴν κλίνην αὐτοῦ ἀκμῇ ζεστήν, καὶ ἐσήκωσε προχόην τινὰ, ἢ ὁποία ἐρρίφθη κάτω τὴν σιγμὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸν ἀνήρπασεν ὁ ἄγγελος, πρὶν χυθῇ ὅλον τὸ νερόν.

Ἀνέγνωσα καὶ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον ἔχει συγγένειαν μὲ τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν. Σουλτάνος τις Αἰγύπτιος δὲν ἐπίστευε τὸ περὶ Μωάμεθ μνημονευθὲν εἰς τὸν προηγούμενον παράγραφον, μάλιστα δὲ καὶ τὸ ἐπεριγεῖλα ὡς πάντη ἀδύνατον καὶ ἄτοπον· ἔλλα μίαν τῶν ἡμερῶν μέγας τις νομοδιδάσκαλος, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ χάρισμα τοῦ θαυματουργεῖν, τὸν εἶπεν, ὅτι εὐκόλως ἡδύνατο νὰ τὸν πληροφορήσῃ περὶ τῆς

ἀληθείας τοῦ συμβεβηκότος αὐτοῦ, ὃν ἔστεργε νὰ πράξῃ ὡς ἔμελλε νὰ τὸν εἴπῃ. Ὁ Σελτάνος, συγκατανεύσας, ἐδιωρίσθη πρῶτον νὰ σταθῇ πλησίον εἰς εὐμεγέθη τινὰ πύθον νεροῦ, ἔπειτα δὲ, περικυκλωμένος ὢν ἀπὸ τοὺς μεγιστᾶνας αὐτοῦ, ἐπροστάχθη νὰ καταβυθίσῃ τὴν κεφαλὴν εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ πάλιν νὰ τὴν ἀνασύρῃ ἔξω. Προθύμως ἐτίναξε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ ὁ βασιλεὺς, ἀλλὰ πάραυτα εὐρέθη εἰς τοὺς πρόποδας βουνοῦ τινὸς ἐπὶ τῆς παραλίας! Ἀμέσως ἤρχισεν ὁ ταλαίπωρος νὰ ἀφρίξῃ κατὰ τοῦ διδασκάλου διὰ τὸ ἄπιστον καὶ πανοῦργον τοῦτο μάγευμα· τέλος ὁμῶς, γνωρίζων ὅτι ὁ θυμὸς δὲν ὠφελοῦσε τίποτε, ἐβάλλθη εἰς τὸ νὰ διαλογίζεται πῶς νὰ κερδαίνει τὰ πρὸς ζωὴν εἰς τὴν ξένην καὶ ἄγνωστον ταύτην χώραν. Ἐπρόσδραμε λοιπὸν εἰς τινὰς ἐργάτας, τοὺς ὁποίους ἶδεν εἰς γειτονικὸν τι δάσος· καὶ ὁδηγηθεὶς ὑπ' αὐτῶν εἰς τὴν πλησιεστέραν πόλιν, ἐνυμφεύθη ἐκεῖ, μετὰ διαφόρους ἀνδραγαθίας, ὠραιότητα καὶ βαθύπλουτον γυναῖκα. Μὲ ταύτην δὲ συνεκατοίκησε τόσον πολὺν χρόνον, ὥστε τοῦ ἐγεννήθησαν ἕξ αὐτῆς ἐπτὰ υἱοὶ καὶ ἐπτὰ θυγατέρες. Καταντήσας εἰς ἐσχάτην ἡνδειαν μετὰ ταῦτα, ἠγαγκάσθη νὰ κάμνῃ τὸν βασιτάζον διὰ νὰ πορίζεται τὰ ἀναγκαῖα. Μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν, ἐνῷ ἐπεριπάτει μόνος εἰς τὸ παραθαλάσσιον, τοῦ ἤλθαν εἰς τὸν νοῦν πολλαὶ μελαγχολικαὶ σκέψεις περὶ τῆς προτέρας καὶ παρούσης αὐτοῦ καταστάσεως, καὶ εἰς εὐλάβειαν παρακινήθεις, ἐξεδύθη μὲ σκοπὸν νὰ λουσθῇ, ὡς συνειθίζουσιν οἱ Μωαμεθανοὶ πρὶν εἰπωσι τὰς προσευχὰς των.

Ἐβυθίσθη λοιπὸν εἰς τὴν θάλασσαν· ἀλλὰ μόλις, ἀναβάς ἐξ αὐτῆς, ὕψωσε τὴν κεφαλὴν ὑπὲρ τὸ ὕδωρ, καὶ εὐρέθη στεκόμενος πλησίον τοῦ πύθου, τοὺς μεγιστᾶνας τῆς αὐλῆς του ἔχων ὀλόγυρα, καὶ τὸν ἅγιον ἄνδρα εἰς τὸ πλευρόν του. Εὐθὺς ἐπέπληξε τὸν νομοδιδάσκαλον, διότι εἶχε προδώσειν αὐτὸν εἰς τόσον μακροχρόνιον ἀθλιότητα καὶ δουλείαν· ἀλλ' ἐξεπλάγη θαυμασίως, ἀκούσας ὅτι ἡ κατάστασις, περὶ τῆς ὁποίας ἐλάλει, δὲν ἦτο παρὰ ὄνειρον καὶ ἄπατη· ὅτι δὲν εἶχε μετασαλεύσειν ἐκεῖθεν ὅπου τότε ἐστέκετο· καὶ ὅτι εἶχε μόνον καταβυθίσειν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἀμέσως τὴν ἐκβάλειν πάλιν.

Ὁ Μωαμεθανὸς διδασκαλὸς ἐδραξε τὴν ευκαιρίαν ταύτην νὰ διδάξῃ τὸν Σουλτάνον, ὅτι εἰς τὸν Θεὸν τίποτε δὲν ἀδυνατεῖ, καὶ ὅτι Ἐκεῖνος, ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου χίλια ἔτη δὲν εἶναι παρὰ ὡς μία ἡμέρα, δύναται, ἂν ἀγαπᾷ, νὰ κάμῃ μίαν ἡμέραν, ἢ καὶ ἐν λεπτὸν, νὰ φαίνεται εἰς ὅποιονδήποτε τῶν πλασμάτων αὐτῶν ὡς χίλια ἔτη.

Ἀφίνων εἰς τὸν ἀναγνώστην νὰ παραβάλλῃ τοὺς ἀνατολικοὺς τούτους μύθους μὲ τὰς ιδέας τῶν δύο μεγάλων ἐκείνων φιλοσόφων, τοὺς ὁποίους ἔφερα εἰς μαρτυρίαν, περιορίζομαι ἀπλῶς εἰς τὸ νὰ παρακαλέσω αὐτὸν νὰ στοχασθῇ, πῶς δυνάμεθα νὰ ἐκτείνωμεν τὴν ζωὴν ἐπέκεινα τῶν φυσικῶν αὐτῆς ὁρίων, ἐπιμελῶς εἰς μάθησιν καταγιγνόμενοι.

Τοῦ σοφοῦ αἱ ὥραι μακρύνονται ἀπὸ τὰς ιδέας του, αἱ δὲ τοῦ μωροῦ ἀπὸ τὰ πάθη του. Τοῦ μὲν ὁ καιρὸς εἶναι πολὺς, διότι ἀγνοεῖ τί νὰ τὸν κάμῃ· τοῦ δὲ, ἐπειδὴ διακρίνει πᾶσαν στιγμὴν αὐτοῦ μὲ χρησίμους ἢ διασκεδαστικούς λογισμούς· ἢ, μ' ἄλλα λόγια, ἐπειδὴ ὁ μὲν εὖχεται πάντοτε νὰ φεύγῃ· ὁ δὲ πάντοτε τὸν ἀπολαύει.

Πόσον διαφόρως θεωρεῖ τὴν παρελθούσαν ζωὴν ὅστις ἐγήρασε μανθάνων καὶ σοφισόμενος, ἀπὸ τὸν ὅστις ἐγήρασεν ἀμαθὴς καὶ ἀνοηταίνων! Οὗτος ὁμοιάζει κύριον ἀκάρπου γῆς, ἢ ὁποία τὸν παριστάνει γυμνοὺς μόνον λόφους καὶ πεδιάδας, ἀνωφελήτους καὶ ἀκαλλωπίστους· ἐκεῖνος βλέπει ὠραῖον καὶ εὐρύχωρον πεδῖον, καταμερισμένον εἰς τερπνοὺς κήπους, εὐθαλεῖς λειμῶνας, καρποφόρους ἀγρούς, καὶ μόλις δύναται νὰ ῥίψῃ τὸ βλέμμα εἰς ἓν μέρος τῶν κτημάτων αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον δὲν καλύπτεται μὲ ὠραῖόν τι φυτὸν ἢ ἄνθος.

Ο ΜΕΓΑΣ Ἄγγλος φιλόσοφος, Ἰσαὰκ Νεύτων, εἶχε διάθεσιν πρασιότητος. Μίαν ἡμέραν, ἐκβάς ἀπὸ τὸ σπουδαστήριον αὐτοῦ, ἔτυχε ν' ἀφήσῃ μέσα σκυλίον τι, τὸνομα Ἀδάμαντα. Ὁ σταθερὸς, ἀπεριέργος δ' οὗτος ἀκόλουθος τῶν ἐρευνῶν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ὑπῆγεν εἰς τὴν μέσσην τῶν χαρτίων, καὶ ἐρύπηε κάτω ἀναμμένον τινὰ λύχνον, ὅστις ἔκαυσε τοὺς σχεδὸν τελειωμένους κόπους χρόνων τινῶν. Ὁ αὐθέντης του, ἐπιστρέψας, ἐθεώρησε μὲ ἄκραν λύπην τὸ γενόμενον. Ἀλλὰ, μὲ τὴν συνήθη του ἀταραξίαν, μόνον ἐφώνησεν, «ὦ, Ἀδάμας! Ἀδάμας! ὀλίγον γνωρίζεις πόσον μεγάλην ζημίαν ἔκαμες!»

ΚΑΤΑ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1837 ἐγεννήθησαν εἰς Ἀθήνας 54 βρέφη, 32 ἀρσενικά, καὶ 22 θηλυκά. Ἀπέθαναν δὲ 53 ἄνθρωποι, ἄρρενες 20, γυναῖκες 33. Ἐκ τῶν ἀποβιωσάντων, 31 ἦσαν κάτω τῶν δύο ἐτῶν· 6 ἀπὸ 2 ἕως 12 ἐτῶν, 8 ἀπὸ 12 ἕως 30 ἐτῶν, καὶ 8 ἀπὸ 30 ἕως 70 ἐτῶν.

Το φῶς τῶν δικαίων ἐκλάμπει· ὁ δὲ λύχνος τῶν ἀσεβῶν σβέννυται.—ΣΟΛΟΜΩΝ.